

SESSİZ DİRENİŞ

ARŞ. GÖR. NURİ ÇİÇEK

Modern hayat insana sürekli aynı şeyi hatırlatıyor: hızlan, yetiş, geri kalma. Zamanla bu çağrı öyle içe işliyor ki başka bir ihtimalin varlığı bile silikleşiyor. İnsan yalnızca yetişen bir varlık değil oysa. Durabilen, düşünebilen ve anlam arayan bir taraf da taşıyor. Son yıllarda geri çekilen, sesi kısılan tam olarak o taraf. Tüketim ise yalnızca ihtiyaçları karşılayan bir düzen olmaktan çıkmış durumda. Ritmi belirliyor, dikkati yönlendiriyor ve insanın kendisiyle kurduğu bağı yavaş yavaş yeniden şekillendiriyor.

Bir zamanlar bir yere girmek küçük bir hazırlık isterdi. Eşik dediğimiz şey yalnızca bir kapı değildi. İçeriye geçmeden önce insanı yavaşlatan, zihni toparlayan bir aralıktı. Şimdi ise çoğu mekânda böyle bir duraklama yok. Parlak ve kusursuz düzenin hâkim olduğu alanlarda, insan daha adımını atar atmaz akışın içine çekiliyor. Işık değişmiyor, ses susmuyor, zaman hissi silikleşiyor. Dışarının ritmi içeride anlamını yitiriyor. Fark edilmeden benimsenen ritim, zamanla insanı kendi merkezinden uzaklaştıran bir alışkanlığa dönüşüyor.

Benzer bir inceleme gündelik ilişkilerde de hissediliyor. Alışveriş bir zamanlar yalnızca ihtiyaç gidermek değildi. Aynı zamanda bir karşılaşmaydı. Tanıdık yüzler, kısa sohbetler, küçük hatırlanmalar insanın bir yere ait olduğunu hissettirirdi. Şimdi hız ve pratiklik öne çıkıyor. İşler çabuk tamamlanıyor ama temas yüzeyde kalıyor. İlişkiler zayıflıyor, bağlar gevşiyor. İnsanlar yan yana duruyor fakat aralarındaki mesafe sessizce büyüyor. Çoğu zaman fark edilmeyen mesafe, zamanla derin bir yalnızlığa dönüşüyor.

Aynı kırılma çocukların dünyasında daha çıplak bir şekilde görülüyor. Oyun eskiden bir keşifti. Kurallar çocuklar tarafından konur, sınırlar birlikte belirlenirdi. Şimdi ise sınırlar önceden çizilmiş durumda. Oyun alanları var ama kendiliğindenlik giderek azalıyor. Çocuk, sürecin kurucusu olmaktan uzaklaşıp hazır bir çerçevenin içinde kalıyor. Hayal gücü fark edilmeden daralıyor. Oyun sürüyor ama içindeki açıklık giderek kapanıyor.

Bütün bu tabloyu daha keskin hâle getiren başka bir katman var. Dijital dünya. Görüntüler durmadan akıyor, bilgiler birikiyor, bildirimler susmuyor. İlk bakışta zenginlik hissi veren yoğunluk, zamanla dağınıklığa dönüşüyor. Dikkat, insanın varlığını kuran en temel unsurlardan biri iken parçalanmış bir şeye dönüşüyor. Bir düşünceyi sonuna kadar götürememek, bir cümleyle yeterince kalamamak, bir bakışı derinleştirememek... Küçük gibi görünen eksilmeler, iç dünyada büyük boşluklar açıyor. Dikkat dağıldıkça anlam da yüzeyde kalıyor.

Burada sessiz bir kayma yaşanıyor. Yaşamak ile izlemek arasındaki sınır giderek siliniyor. İnsan kendi hayatının içinden konuşmak yerine başkalarının hayatına bakmaya alışıyor. Aynı masada oturan insanlar bile başka dünyalara dalıyor. Bakışlar bölünüyor, sözler yarım kalıyor. Oysa varlık duygusu ancak bulunulan anda gerçekten yer alındığında hissedilir. Dikkatin olmadığı yerde

deneyim derinleşmez. Zaman geçer ama yaşanmışlık birikmez.

Şehirler de aynı ruh hâlini taşımaya başlıyor. Bir zamanlar evlerin köşelerinde biriken hikâyeler vardı. Renkler yalnızca estetik bir tercih değildi. Emeğin, zamanın ve hatıranın izini taşırdı. Bugün ise renkler geri çekiliyor. Gri tonlar çoğalıyor, yüzeyler sadeleşiyor, yapılar birbirine benziyor. İlk bakışta huzur gibi görünen sadelik, zamanla tekdüzelige dönüşüyor. Renkler azaldıkça hayatın ince ayrımları da siliniyor. Nüansların kaybı, düşüncenin keskinliğini azaltıyor. Hayal kurma kapasitesi sessizce daralıyor.

Bütün bu hareketin içinde en zor eylem yavaşlamak oluyor. İçinde bulunulan düzen hareketi sürekli teşvik ediyor. Durmak ise çoğu zaman geri kalmakla eş tutuluyor. Oysa durmak akıştan kopmak değildir. Akışın farkına varabilmektir. Ancak o zaman insan neyin içinde bulunduğunu görebilir. Gürültü içinde kaybolan ses, sessizlikte yeniden duyulur.

Tam da burada sade anların değeri ortaya çıkıyor. Hiçbir şey yapmadan oturmak, bir manzaraya bakmak, düşüncelerin akmasına izin vermek... Küçük gibi görünen anlar,

dikkatin yeniden toparlandığı anlardır. Dikkat toparlandığında bağ kurma imkânı geri gelir. İnsan kendisiyle, başkasıyla ve hayatla yeniden temas edebilir. Sessizlik bir eksiklik değildir. Aksine anlamın kök salabileceği bir zemin sunar.

Asıl mesele hızın kendisi değil. Asıl mesele kaybın fark edilip edilmemesi. Renkler çekilirken, dikkat parçalanırken ve hayat giderek seyretmeye indirgenirken elde kalan en temel imkân farkındalıktır. *Dikkatini yitiren yönünü yitirir. Yönünü yitiren ise zamanla kendine yabancılaşır.*

Direnış, çoğu zaman sanıldığı gibi büyük ve gösterişli bir yerden başlamaz. Dikkati geri çağırarak başlar. Bir anın içinde kalabilmekle başlar. Bir renge gerçekten bakabilmek, bir sesi gerçekten duyabilmek, bir düşünceyle yeterince kalabilmek... İnsan ancak dikkatini koruyabildiği ölçüde dünyayla bağ kurabilir.

Hayatı tüketmek ile hayatın içinde gerçekten bulunmak arasındaki fark tam burada belirginleşir. Sessizlik duyulabildiğinde kayboluş sona ermez. Tam tersine, yeni bir başlangıç açılır. Açılan yol gösterişli değildir. *Ama gerçektir. Ve her şeyin bu kadar hızlandığı bir çağda, gerçeğin kendisi başlı başına bir direnişe dönüşür.*